

متن پرسش

سلام علیکم استاد: نظرتون در مورد متن زیر چیه؟ کتاب ادبیات دین از آقای محمدتقی اکبرنژاد: «این واژه [تعمق] در اصطلاح امروزی یکی از جذاب ترین واژگان علمی است؛ زیرا متعمق کسی است که همه ابعاد مسئله را بررسی می‌کند و به برداشت های صوری اکتفاء نمی‌کند. این در حالی است که کسی که در روایات به معنای شخص شکاک و وسواسی تعمق می‌کند، با مشاهده حقایق ارضا نمی‌شود. متعمق آدم فضولی است که درباره آنچه نباید بداند و نمی‌تواند بداند، کنجکاوی می‌کند و با این کار فقط بر شک خود می‌افزاید. برای همین نیز به حقیقت دست نمی‌یابد؛ بلکه بر تردیدش افزوده می‌شود. به این روایات توجه کنید: ۱. غایه کل متعمق فی علمنا ان یجهل ۲. و الکفر علی اربع دعائم علی التعمق و التنازع و الزیغ و الشقاق فمن تعمق لم ینب الی الحق ... ۳. و لامتکلف و لامتعمق جمیل المنازعه کریم المراجعه عدل ان غضب رفیق ان طلب لایتهور و لایتهتک و لایتجبر ۴. عن ابی جریر الرشاقی قال قلت لابی الحسن موسی علیه السلام کیف اتوضا للصلاه. فقال لا تعمق فی الوضوء و لاتلطم وجهک بالماء... ما حتی در یک مورد هم به روایتی برنخوریم که در آن تامل ستایش شده باشد. در تمام موارد استعمال به معنای زیاده روی، فضولی در کار خدا و شکاکیت به کار رفته است. غفلت از اصطلاح مذکور باعث شد تا برخی روایتی را که در مذمت تعمق در توحید [در آیات سوره توحید و حدید] وارد شده است، به معنای ستایش بگیرند و موید بر روش علمی خود بیاورند.» ایشان بعد از آنکه سخنانی از علامه طباطبایی و صدرالمتهلین (رحمهما الله) و آیت الله جوادی آملی (حفظه الله) رو درباره این مورد می‌آورند به اشتباه تفسیری ایشان اشاره می‌کنند که: «ما در صدد نهی از علوم عقلی نیستیم، بلکه می‌خواستیم بگوییم این روایت موید خوبی برای علوم عقلی نیست و اشتباه تفسیری منجر به این برداشت شده است؛ وگرنه بزرگان فلسفه دلایل عقلی و نقلی بسیاری بر مشروعیت علوم عقلی دارند.»

متن پاسخ

باسمه تعالی: سلام علیکم: همان‌طور که می‌فرمایید امثال آیت الله جوادی «متعمقون» در روایت امام سجاد «علیه‌السلام» را به عنوان کسانی می‌دانند که آمادگی عمیق شدن در فهم دین را بهتر دارا هستند و این از خود آن روایت برمی‌آید که چگونه سوره‌ی توحید و شش آیه‌ی اول سوره‌ی حدید را خداوند برای آن‌ها نازل کرده. مگر می‌شود گفت این آیات برای فضول‌ها نازل شده؟! در حالی که دارای عمیق‌ترین مطالب توحیدی می‌باشد. موفق باشید

